

سرداران بزرگ تاریخ ایران

از کورش هخامنشی تا نادرشاه افشار

علی غفوری

www.ketab.ir

سرشناسه: غفوری، علی، ۱۳۴۶
عنوان و نام پدیدآور: سرداران بزرگ تاریخ ایران از کوروش هخامنشی تا
نادرشاه افشار / علی غفوری
مشخصات نشر: تهران: درس،
مشخصات ظاهری: ۳۵۲ ص.
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۷۵۹-۸۶-۰
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
موضوع: سرداران -- ایران -- سرگذشتنامه
موضوع: ایران -- تاریخ
رده بندی کنگره: ۴ س ۱۳۹۱ / غ ۱۲۱ / DSR
رده بندی دیویی: ۹۵۵ / ۰۰۹۲۲
شماره کتابشناسی ملی: ۲۸۵۹۵۸۷

نام کتاب: سرداران بزرگ تاریخ ایران (از کوروش تا نادرشاه افشار) □

ناشر: درس □

نویسنده: علی غفوری □

ویراستار: محمد قاسم زاده □

چاپ اول: ۱۳۹۳ □

تیراژ: ۱۵۰۰ نسخه □

چاپ: چاپ فرشیوه □

صحافی: منصوری □

قیمت: ۱۸۰۰۰ تومان □

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۷۵۹-۸۶-۰ □

ISBN: 978-964-8759-86-0

آدرس: خیابان انقلاب - بعد از خیابان وصال - جنب سینما سپیده - کوچه اسکو - پلاک ۱۲

تلفن: ۶۶۴۶۴۵۷۷ - ۶۶۴۶۶۹۵۹ - ۶۶۹۶۳۰۳۵

سامانه پیامکی: ۳۰۰۰۲۴۰۰۴۲

www.nashredorsa.com
dorsa@nashredorsa.com
www.dorsabook.com

سایت اینترنت:
پست الکترونیکی:
فروش الکترونیکی:

فهرست

۷	پیشگفتار
	فصل اول
	هخامنشیان
۱۲	کوروش بزرگ
۲۵	گوبریاس
۲۸	کروچیا (نامبیز)
۳۸	داریش بزرگ
۴۸	مگابیز
۵۴	آرتافرن
۵۸	مردونیه
۶۶	خشایارشا
۷۵	تیسافرن
۸۱	فرنا باز
۸۴	آریوبرزن
	فصل دوم
	اشکانیان
۹۰	مهرداد دوم یا مهرداد بزرگ
۹۶	سورن
۱۰۴	فرهاد چهارم
	فصل سوم
	ساسانیان
۱۱۴	شاپور اول
۱۲۲	شاپور دوم
۱۳۵	بهرام گور
۱۴۱	خسرو انوشیروان
۱۵۳	بهرام چوبین
۱۶۱	شاهین براز

۱۶۶	شهربراز.
۱۷۴	بهمن جادویه.
۱۷۹	رستم فرخزاد.
۱۸۴	هرمزان.

فصل چهارم

تسلط اعراب بر ایران تا ظهور صفویه

۱۹۰	ابومسلم خراسانی.
۱۹۷	سبکد.
۲۰۰	حشایارشاه.
۲۰۴	مازیار.
۲۰۷	طاهر دوالبن.
۲۱۰	بابک خراسانی.
۲۱۷	یعقوب لیث.
۲۲۵	امیر اسماعیل سامانی.
۲۳۰	احمد معزالدوله.
۲۳۴	تیمور ملک.
۲۴۱	جلال الدین خوارزمشاهی.

فصل پنجم

صفویان

۲۵۲	شاه اسماعیل صفوی.
۲۷۰	حمزه میرزا.
۲۷۶	شاه عباس بزرگ.
۲۹۵	الله وردی خان.
۳۰۰	امام قلی خان.

فصل ششم

افشاریه

۳۱۰	نادرشاه افشار.
۳۴۵	منابع و مأخذ.

پیشگفتار

که اسکندر، سزار، رابین هود، شاه آرتور، چنگیز و یا سرداران خیالی کره‌ای را می‌شناسند، از سرنوشت مردانی چون کوروش، داریوش، سورن، ابومسلم، یعقوب لیث و نادر آگاهی دارند؟

کتابی که پیش رو دارید، گامی هرچند کوچک به سمت شناساندن بیشتر سرداران ایرانی به خوانندگان ایرانی، به‌ویژه جوانان است تا بدانند کشور عزیز ما، ایران همواره از مردان قدرتمندی برخوردار بوده که از مرزهای کشور دفاع کرده و صدها سال شانه به شانه، دشت به دشت، کوه به کوه به تعقیب دشمنان رداخته و نگذاشته‌اند موجودیت ایران به خطر بیفتد. در دنیا تنها پنج یا شش کشور توانسته‌اند از چند هزار سال پیش تاکنون در برابر موج مهاجمین، پاینده و پایدار بمانند. ایران یکی از انگشت شمار این کشورها است و قطب‌الاین پایداری در اثر رشادت مردان قدرتمند و بزرگ بوده است.

اکنون قبل از ورود به بخش اصلی کتاب، ذکر چند نکته ضروری است.

ابتدا، در این کتاب کوشیده‌ایم در کنار شاهان قدرتمند از سرداران نیز نام ببریم و از اطلاعات هرچند محدود برای

تاریخ کشورها و هویت ملت‌ها و در یک کلام موجودیت این دو، بیش از هر نکته مرهون شجاعت، جنگاوری و از خود گذشتگی سرداران است، از این‌رو در دنیای کنونی، کشورها حتی علی‌رغم گذشته‌ی نام‌میرم تاریخی و یا قدمت اندک به دنبال احیای نام قهرمانان یا سردارانی‌اند که نام بزرگ و دلاور نیز نبوده‌اند.

برخی کشورها به‌ویژه کشورهای بهره‌مند از صنعت قدرتمند سینما یا تئاتر رسانه‌ها می‌کوشند افرادی را که گذشته تاریخی چندان مشخصی نیز ندارند، به‌عنوان سرداری بزرگ به افکار عمومی کشور خود و حتی دیگر ملت‌ها بقبولانند. در نتیجه شخصیت‌های افسانه‌ای و یا راهزنان و دزدان دریایی را به جای سرداران واقعی، به صفحات کتاب‌ها، پرده‌ی سینما و در نهایت افکار ملت‌ها تحمیل می‌کنند. به جز چند کشور که سابقه‌ی تمدنی فاخر دارند، اکثر کشورهای جهان از گذشته‌ی تاریخی روشن و شکوهمند بی‌بهره‌اند. یکی از این چند کشور، ایران است، اما آیا ملت، جوانان و کودکان ما به‌درستی قهرمانان ایرانی را می‌شناسند؟ آیا به همان اندازه

اکثر پادشاهان را افرادی عاری از هر اشتباه می‌دانند. حال آنکه شاهان ایرانی انسان بوده‌اند و انسان موجودی سرشار از خوبی و بدی است. و اما این کتاب بیشتر به عملکرد نظامی فرمانروایان می‌پردازد.

چهارم آنکه، در این کتاب به تاریخ سرداران ایرانی از دوره‌ی هخامنشیان تا پایان دوره‌ی نادر می‌پردازیم، و کوشیده‌ایم از پیشداوری پرهیزیم و تنها به اطلاعاتی تکیه می‌شود که معتبر است، چرا که حس وطن‌دوستی همواره بزرگ‌ترین مانع بر سر راه نویسندگان و وقایع تاریخی است.

و دست آخر اینکه این مجموعه قطعاً کاستی‌های زیادی دارد، اما قصد اصلی نگارنده تنها تلاش کوچکی برای شناساندن گذشته‌ی افتخارآفرین این کشور به جوانان و آینده‌سازان این مرز و بوم است.

بررسی‌های ما می‌دهد که طی سال‌ها تنها چند آثار محدود درباره‌ی جنگاوران و سرداران ایرانی چاپ رسیده که هر کدام از آنها نیز تنها معرفی محدودی از مردان نامی ایرانی را در بر گرفته، حال آنکه جهت اطلاع خوانندگان، پلوتارک نویسنده‌ی رومی، کتاب حیات مردان نامی را که درباره‌ی سرداران بزرگ رومی و یونانی بود، حدود دوهزار سال پیش نوشته و پس از او بی‌اغراق صدها نویسنده راه او را درباره‌ی سرداران رومی و یونانی

شناساندن آنها استفاده کنیم. بزرگ‌ترین مشکل تاریخ مکتوب ایران و حتی جهان، این است که همه‌جا نام پادشاهان به چشم می‌خورد، اما اطلاعات درباره‌ی سرداران اندک است. قطعاً قدرت کوروش، داریوش، شاپور ساسانی، شاه اسماعیل صفوی و نظایر آنها، به جنگاوری سرداران نشان داده شده است، اما این سرداران چه کسانی بودند؟ چرا از آنها اطلاعات اندکی در دسترس است؟ مورخان ایرانی چرا از آنها اطلاعات زیادی به ما نمی‌دهند؟ باید اذعان کرد، هم‌اکنون اطلاعات محدود را مورخان یونانی، انگلیسی و ایتالیایی به ما منتقل کرده‌اند.

دوم آنکه، در این کتاب به یادمانی به‌عنوان سردار پرداخته شده که به‌واقع همانند سردار جنگی پا به پای لشکریان خود در مناطق جنگی حضور داشته‌اند و جان خود را به خطر انداخته‌اند، بنابراین این پادشاهان اگرچه در درجه‌ی اول شاه هستند و بعد سردار، اما چون خصوصیت جنگاوری داشته‌اند در چارچوب «یک سردار» قرار می‌گیرند.

سوم آنکه، شرح توانایی‌ها، قدرت و جنگاوری یک شاه، نباید ما را از سایر صفات او غافل کند. همان‌گونه که برخی صفات او نباید ما را از خدمات او به این کشور غافل کند. کم نیستند کسانی که شاهان را یکسره خطاکار، بی‌ترحم و راحت‌طلب دانسته و بالعکس افرادی که

دنبال کرده‌اند.

و بوم را برانگیخته است. امام قلی‌خان، فاتح بندرعباس تنها فردی شناخته شده برای مردم هرمزگان نیست، بلکه قهرمان بزرگ مبارزه با استعمارگران است و نظیر این قهرمانان در ایران فراوانند و وظیفه‌ی ما نیز زنده نگاه داشتن نام آنهاست.

در پایان ذکر این نکته ضروری است که در اثری که پیش روی دارید، اصل بر خلاصه‌نویسی است، چرا که به عقیده‌ی نگارنده مطول‌نویسی در جهان امروز به‌شدت بر میزان مخاطبان تأثیر منفی دارد و شاید خواننده را از پیگیری مطالعه منصرف کند. همچنین کوشیده‌ایم تا اطلاعات مختصری از تولد، سال‌های به دست داشتن قدرت، گذشته‌ی سرداران و در چند سطر شرح‌حالی از آنها ارائه شود و آنگاه به جنگ‌ها و رشادت‌های این افراد توجه کنیم. همچنین بر آن بوده‌ایم تا ویرایی سرداران را براساس منابع تاریخی بررسی کنیم. از استان‌سرایی خودداری شود.

نگارنده نیز امیدوار است، روزی برسد که صدها نویسنده و تاریخ‌نویس ایرانی با تحقیقات گسترده و مفصل بتوانند درباره‌ی یکایک سرداران بزرگ ایرانی آثاری بنویسند و هنرمندان و فیلم‌سازان کشور این شخصیت‌ها را به مردم سایر کشورهای جهان معرفی کنند، کاری که حداقل پنجاه سال است دیگران با معرفی قهرمانان خود به انجام می‌رسانند، با این تفاوت که قهرمانان تاریخ ایران همگی گذشته‌ای روشن و شفاف دارند و با تأیید مورخان ایرانی و خارجی بوده‌اند، حال آنکه بسیاری از قهرمانان عربی اساطیری بوده و احتمالاً یا وجود خارجی نداشته‌اند یا آنکه به شکلی نبوده‌اند که امروز معرفی می‌شوند، اولیس، آشیل، هکتور، زیگفرید (قهرمانان هومر، تروا و آلمان) نمونه‌هایی از این دسته‌اند.

به هر تقدیر، قهرمانان دلیلی برای پیوند افراد یک ملت با یکدیگر و یا حتی سبب افتخار آنها هستند. مردم ایران نیز از این قاعده مستثنی نیستند. ابومسلم خراسانی اگرچه قهرمانی خراسانی و با پیشینه‌ی عربی بود، اما تمام مردم ایران به او افتخار می‌کنند. اریو برزن اگرچه قهرمانی از منطقه‌ی کهکیلویه و بویراحمد بود، اما کمتر ایرانی است که نام او را تاکنون نشنیده باشد. بابک، قهرمان آذربایجانی نیز علاقه‌ی اکثر مردم این مرز